

Asia: VN/19726/2023

Vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

Kannatatteko uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ajankohdasta 1.10.2023 uuteen ajankohtaan 1.10.2024?

Kyllä

Halutessanne voitte antaa tiiviit perustelut vastaukselle:

On erittäin tärkeää, että vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja tukien saantiedellytykset määritellään toimintakyvyn heikentymisen perusteella ilman diagnoosisidonnaisuutta. Vahvistettuun lakiin kirjatut palvelut ovat moninaisia ja mahdollistavat yksilöllisiin tarpeisiin vastaavien palvelujen myöntämisen.

Palvelujen ja tukien tosiasiallinen yhdenvertainen toteutuminen herättää huolta, koska osa lain kirjauksista on epäselviä ja tulkinnanvaraisia. Lisäksi järjestämistä vastaavissa olevien hyvinvointialueiden rahoitus- ja henkilöstöratkaisut vaativat vielä selvittelyä ja aikaa toteutukselle. Vammaispalvelulain vaikuttavuutta ja kustannuksia tulee arvioida aiempaa tarkemmin. Erityisesti tulee arvioida hallituksen esitykseen valiokuntakäsittelyssä tehtyjen muutosten vaikutuksia lain soveltamisalaan ja vammaisen henkilön määrittelyyn. Vahvistetun lain harkinnanvaraisten palvelujen ja subjektiivisina oikeuksina myönnettävien palvelujen toteuttaminen harkinnanvaraisilla tavoilla saattavat rahoitussyistä jäädä vähäisiksi.

On perusteltua selvittää, onko ns. normaaliin ikääntymiseen liittyvän toimintakyvyn heikentymisen johdosta syntyvään palvelutarpeeseen vastattava erityislain palveluilla. Koska ikääntyminen ei vähennä jo aiemmin olemassa ollutta vamman tai sairauden aiheuttamaa toimintakyvyn heikentymistä, on ikääntyville vammaisille henkilöille edelleen turvattava vammaispalvelut. Heidän uusiin ns. normaalista ikääntymisestä johtuviin palvelutarpeisiinsa on ensisijaisesti vastattava

yleislain kuten sosiaalihuoltolain palveluilla. Näiden eri lakien mukaisten palvelujen ja tukien tulee muodostaa heille tarpeenmukainen palvelukokonaisuus. Vammaispalvelulain soveltamisalasta päätettäessä on myös ratkaistava minkä lain mukaisilla palveluilla vastataan ikääntyneen palvelutarpeeseen silloin, kun hänen toimintakykynsä heikentyy uuden sairauden tai vamman johdosta enemmän kuin ns. normaalissa ikääntymisessä.

Erityislakina vammaispalvelulain tulee olla selkeä ja tarkkarajainen. Soveltamisalassa, vammaisen henkilön määrittelyssä sekä palveluiden saantiedellytyksissä on pyrittävä mahdollisimman vähän tulkinnanvaraa jättäviin kirjauksiin. Voimassa olevan vammaispalvelulain toimintakykyyn pohjautuvien kirjauksien kuten erityisiä vaikeuksia, pitkäkestoisesti tai välttämättä, käyttäminen lisäisi uuden lain selkeyttä ja yhdenmukaistaisi soveltamista.

Lisäksi on tarkennettava ensisijaista lainsäädäntöä ja sen suhdetta vammaispalvelulakiin sekä päivitettävä soveltamisohjeita. Riittävällä rahoituksella on turvattava niiden mukaisten palvelujen ja tukien saanti.

Tarkennettavan vammaispalvelulain voimaantuloajankohdasta päätettäessä tulee huomioida aika, joka tarvitaan

- uuden esityksen valmisteluun ja Eduskuntakäsittelyyn
- tietojärjestelmä- ja tilastointityöhön
- toimeenpanon henkilöstön hankintaan ja koulutukseen sekä
- palvelujen järjestämiseen.

Siksi 1.1.2025 voisi olla realistinen voimaantuloaika.

Aalto Anu
Neuroliitto ry